

ชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี
การประชุมสัมมนา “รวมพลังศาสนิกสัมพันธ์”
วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ หอประชุมเล็ก
ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

นมัสการพระคุณเจ้า ผู้นำศาสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ท่านปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ท่านอธิบดีกรมการศาสนาและผู้มีเกียรติทุกท่านครับ ผมขอแสดงความชื่นชมที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดให้มีการระดมพลังของศาสนาทุกศาสนาร่วมกับคุณธรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์ มาเป็นพลังในการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศและแก้ไขปัญหาวิกฤติต่าง ๆ ศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ คือ พลังทางศีลธรรม ขณะนี้โลกทั้งโลกตกอยู่ในสภาวะวิกฤตอย่างยิ่ง แม้นักปราชญ์ทางตะวันตกเองที่ได้ประชุมกันก็ได้กล่าวว่า อารยธรรมปัจจุบันซึ่งเป็นอารยธรรมปัจจุบันเป็นอารยธรรมทางวัตถุนิยมบริโภคนิยมไม่สามารถจะนำโลกต่อไปโดยไม่เกิดวิกฤตการณ์การต่างทั้งโลกได้ วิกฤตการณ์ในโลกที่เชื่อมโยงกับประเทศไทยด้วยนั้นเป็นวิกฤตการณ์แห่งอารยธรรมปัจจุบันมีวิกฤตการณ์ในทุกด้าน ทั้งในตัวมนุษย์เองก็เกิดความเครียดมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ความรุนแรง เกิดปัญหาอาชญากรรม มียาเสพติด มีเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเราอาจเรียกว่าวิกฤตการณ์ทางสังคม ความเป็นความผินกันทางสังคม ความแข็งแรงทางสังคม เช่นความแข็งแรง สถาบันครอบครัว ชุมชน สังคม และระดับอื่นๆ ของสังคมได้แตกสลายลง เนื่องจากการพัฒนาทางด้านวัตถุนิยมในปัจจุบัน ภาษาอังกฤษ เรียกว่า “Social disintegration” ตอนคุณชวนเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรกได้ไปประชุมที่ เวสต์ซัมมิตที่โคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ประชุมเกี่ยวกับเรื่องสังคม “Social crisis” ทั้งโลก แต่ไม่มีคำตอบ ขณะเดียวกันก็เป็นวิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรวดเร็วทั้งป่าไม้ ป่าชายเลน การเกิดเป็นทะเลทรายซึ่งเกิดจากการฟุ่ร่อนของพื้นดิน อากาศเป็นพิษ น้ำเป็นพิษ ทำลายไปจนถึงชั้นโอโซนบนชั้นบรรยากาศ เรื่องต่าง ๆ ไม่มีทางแก้ไข ประเทศไทยก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับความแห้งแล้งพร้อมกันทั่วประเทศเพราะเรามีต้นไม้ ป่าไม้น้อยลง

นอกจากนั้นประเทศไทยยังมีวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ หรือทางจิตใจเกิดขึ้นทั่วไปเพราะการพัฒนาเน้นทางด้านวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเท่านั้น พวกฝรั่งเองก็กล่าวว่าการพัฒนาที่ขาดจิตวิญญาณเหมือนกับพระเจ้าตายเสียแล้ว มีการพูดกันไปทั่วโลก เพราะฉะนั้นในวิกฤตการณ์คงไม่มีทางแก้ไขด้วยการพัฒนาไปแนวคิดเดิมตามวิธีเดิม ๆ ที่เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม เงิน นิยม มีแต่ทางศาสนาพลังทางศีลธรรมเท่านั้นที่จะมาแก้วิกฤตการณ์ของโลกในขณะนี้ ถ้าเรามาดูคำถามที่เกิดขึ้นทางศาสนากับคำถามในสังคมปัจจุบันจะไม่เหมือนกัน ศาสนาทุกศาสนาจะตั้งคำถามว่าความจริงคืออะไร ความดีคืออะไร ศาสดาของศาสนาต่าง ๆ มาตอบคำถามนี้ว่าความจริงคือ ความดีคืออะไร ในปัจจุบันทั่วโลกคำถามนี้ได้เปลี่ยนไป เป็นถาม

ว่าจะทำอย่างไรจะรวบ ถ้ามกัณฑ์ทั่วหมคว่าทำอย่างไรจึง จะรวบ จะนำไปสู่ปัญหานานาชนิด ทำให้คนเกิดความคิดว่าทำอะไรก็ได้ที่จะรวบ จะทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายศีลธรรม ทำลายชุมชน ทำลายครอบครัวเอาเปรียบเด็ก เอาเปรียบผู้หญิง คอร์รัปชั่น โกงกินได้ทุกชนิดเพื่อให้มันรวบ เพราะคำถามว่าทำอย่างไรจะรวบ ทางศาสนานั้นถามว่าความดีคืออะไร ความดีคือความซื่อสัตย์สุจริต การพึ่งตนเอง ความเพียร ความเอื้ออาทรต่อกัน ความเมตตา ศาสนาไม่เคยสอนเลยว่าขอให้ไปแข่งขันกันเสรี แข่งชิงกันเสรี ศาสนาล้วนสอนว่าจงมีความเมตตา กรุณาความเอื้ออาทรต่อกันเพื่อการอยู่ร่วมกัน ศาสนาทุกสอนให้คนอยู่ร่วมกัน เพราะฉะนั้นจะเน้นที่การให้ การไม่เบียดเบียนเน้นที่การพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น บริสุทธิ์ขึ้นทุกศาสนา คำสอนทุกศาสนาจะมีคำสอนใหญ่ ๆ อยู่ ๓ เรื่องเป็นแกน คือ ประการแรกต้องมีความเมตตา มีความกรุณา และมีการให้ถ้ามีการให้แล้วสังคมจะเป็นสุข แต่คิดแต่จะเอาสังคมก็แข่งขันกันเดือดร้อน เกิดความขัดแย้งนำไปสู่ความรุนแรง ประการที่สองอย่างเบียดเบียนกัน ประการที่ ๓ พัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ต้องเข้าถึงสิ่งสูงสุด เป็นมนุษย์นั้นต้องเข้าถึงสิ่งสูงสุด มนุษย์ไม่ได้มีแต่วัตถุ มนุษย์ไม่ใช่สัตว์ มนุษย์จะมีเรื่องจิตใจเข้าถึงสิ่งสูงสุด มีสัญลักษณ์ต่าง ๆ มากมายล้วน ไปสู่สิ่งสูงสุดทั้งสิ้น เพื่อดึงมนุษย์ขึ้นไป สัญลักษณ์ทางศาสนาก็บ่งบอกถึงสิ่งสูงสุดของศาสนานั้น เพราะฉะนั้น ศาสนาทุกศาสนามีความคำถามไม่เหมือนคำถามในสังคมปัจจุบัน ว่าความจริงคืออะไร ความดีคืออะไร เพราะเราได้ถามคำถามนี้เป็นประจำว่า ความดีงามคืออะไรความดีก็จะเกิดขึ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พยายามชี้แนวทางในการพัฒนาประเทศมาเป็นเวลานานกว่า ๓๐ ปีแล้ว ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นพระราชดำรัส ผมเป็นนักเรียนทุนส่วนพระองค์ต่อมาเปลี่ยนเป็นนักเรียนอานันทมหิดล นักเรียนทุนอานันทมหิดลก็จะเข้าเฝ้าทุกปีก็จะพระราชทานเวลาให้และรับส่งอย่างเป็นทางการเราก็จะได้ยืมกระแสรบสั่งในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ใครจะว่าเขาก็ชั่งเค้าก็ให้เราพออยู่พอกิน และมีไมตรีจิตต่อกันซึ่งเป็นสังคมที่ต่างจากสังคมปัจจุบันที่แย่งชิงกัน แข่งขัน ทอดทิ้งกัน ตัวใครตัวมัน ขอให้เราพออยู่พอกินและมีไมตรีจิตต่อกัน ตอนยังหนุ่มได้รับฟังรับสั่งแต่ไม่ได้คิดอะไรแต่ในปัจจุบันนำมาวิเคราะห์แล้วพบว่า เป็นกระแสรบสั่งที่ลึกลับซึ่งทรงมองเห็นโลกเห็นการพัฒนาได้พยายามชี้มา ตอนหนึ่งได้รับสั่งดังนี้ เราควรถอยหลังเข้าคลองซึ่งฟังดูแปลกเพราะถอยหลังเข้าคลองเป็นคำที่ไม่ดีล้ำสมัย ไม่ทันสมัย ถ้าในทะเลคลื่นลมมันแรงและทำให้เรือล่ม ในคลองมันปลอดภัยเราควรถอยหลังเข้าคลองรอให้คลื่นลมมันสงบ คนก็ยังไม่เข้าใจ มีพระราชนิพนธ์พระมหากษัตริย์ทรงปรารถนาให้คนไปอ่านกันอย่างกว้างขวาง เพื่อจะได้เป็นแนวทางชี้นำดำรงชีวิตและการพัฒนา พระมหากษัตริย์ต้องอ่านกลับไปกลับมาเพราะแนวคิดบางที่ทรงกล่าวไว้สั้นมากแต่เป็นแนวคิดที่ลึกมาก รวดควตัวอย่าง เช่นมีพ่อค้า ๗๐๐ คน ลงเรือไปด้วยกันเพื่อไปแสวงหาโชคลาภในดินแดนสุวรรณภูมิอันนี้เกิดความโลภไปในทะเลคลื่นลมแรงเรือล่มลง เวลาอย่างนี้เกิดวิกฤตได้พ่อค้า ๗๐๐ คนอ่อนวอนให้เทวดาช่วยไม่คิดพึ่งตนเองพ่อค้านั้นตายหมด พระมหากษัตริย์ไม่อ่อนวอนเทวดาแต่เตรียมตัวพึ่งตนเองโดยการเอาน้ำมันทาตัวจะได้รอยคอ กระโดดให้ไกลเรือเพราะน้ำมันดู คิดพึ่งตนเอง แนวคิดรพมหากษัตริย์ไม่อ่อนวอนเทวดาพึ่งตนเอง และว่าน้ำมันไม่เห็นฝั่งก็ยังว่ายจนมีเทวดามาถามว่าว่ายไม่ถึงฝั่งก็ยังว่ายน้ำอยู่ อันนี้คือความเพียรอันบริสุทธิ์ที่จะ

ช่วยเรา เรากำลังเผชิญความยุ่งยากที่ยังไม่เห็นฝั่งเลยเลิกเพียร เราต้องมีความเพียรทำความดีก็จะเกิดความ
มหัศจรรย์ขึ้นโดยไม่รู้ตัว โดยทฤษฎีปัจจุบันคือ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยทฤษฎีแห่งความซับซ้อน ว่าถ้า
เราทำสิ่งดีดีจะมีสิ่งมหัศจรรย์เกิดขึ้นได้ ทฤษฎีความซับซ้อนเกิดจากนักวิทยาศาสตร์ที่ได้โนเบลไพรส์ทาง
เศรษฐศาสตร์ และทางฟิสิกส์ร่วมกัน ในโลกนี้มีความซับซ้อนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมมากมาย เช่นเรื่อง
หุ้นเกิดวิกฤตแบบคัมแคช เช่นกรณีนายจอร์ท โซรอดคนเดียวอยู่ที่นิวยอร์กเล่นการค้ำเงินจนประเทศไทยพังอันนี้
เกิดจากการเคออสตามความซับซ้อน ซึ่งในครั้งโบราณมันเป็นไปไม่ได้ ครั้งกรุงสุขโขทัย กรุงศรีอยุธยา ดัน
กรุงรัตนโกสินทร์ปรากฏการณ์แบบนี้เกิดขึ้นไม่ได้เพราะสังคมไม่ได้เชื่อมโยงกัน ขณะนี้เชื่อมโยงกันทั้งโลกและ
เดินตามกันมาเรียกว่าผีเสื้อปรากฏการณ์กระพือปีก หมายถึงผีเสื้อตัวหนึ่งกระพือปีกก็อาจจะก่อให้เกิดลม
สลาตันในที่อีกแห่งหนึ่ง เพราะฉะนั้นในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนกัน ปัญหาต่าง ๆ แก้ไม่ได้ด้วยการใช้
อำนาจที่หนักก็เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นอเมริกา ฟิลิปปีนส์ ในฟิลิปปีนส์ได้ใช้พลังประชาชนในการขับไล่
ประธานาธิบดีมาโกสออกไป ยกคุณอาคิโนขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี ประชาชนทั้งประเทศสนับสนุนการ
บริหารงานของอาคิโนและเชื่อมั่นว่าอาคิโนจะช่วยแก้ไขปัญหภายในประเทศได้แต่ปรากฏว่าแก้ไขปัญหาไม่ได้
เลย ความยากจน ความยุติธรรมทางสังคม การคอร์รัปชัน ในประเทศฟิลิปปีนส์แก้ไขไม่ได้ เพราะในระบบที่
ซับซ้อนแก้ไขไม่ได้ด้วยอำนาจ รัฐบาลในสมัยคุณทักษิณขณะเลือกตั้งมาเยอะมีอำนาจมากต้องการแก้ไขปัญหาต่าง
ๆ ก็ประสบปัญหาในการแก้ไขปัญหา เราต้องเข้าใจในความซับซ้อน การแก้ปัญหาไม่สามารถแก้ไขด้วยอำนาจ
ทั้งสิ้น แต่แก้ด้วยพลังทางศีลธรรม จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่เราได้มาประชุมกันในวันนี้ พลังทางศาสนาและพลัง
ทางเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพราะเศรษฐกิจพอเพียงนั้นก็คือ ระบบศีลธรรมนั่นเอง
เป็นระบบเศรษฐกิจศีลธรรม คุณธรรมนั่นเอง ชัดเจนมาก ถ้าฟังกระแสรบสิ่งในโอกาสต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียง
นั้นสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนาทุกประการ เน้นที่ความขยันมั่นเพียร ความอดออม ความมีเมตตา
การรักษาสิ่งแวดล้อม การไม่โลภ พอประมาณ การพึ่งตนเองได้ พออยู่พอกิน และเข้มแข็ง เข้มแข็งทางพื้นบาน
มิใช่เราอยู่กับที่แต่เราเติบโตด้วยความมั่นคง บางคนเข้าใจผิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเราต้องกลับไปสู่ความล้าหลัง
โบราณ ท่านดูประเทศสวีเดน เดนมาร์ค เนเธอร์แลนด์ ถ้าใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการผลิตอาหาร
เลี้ยงคนภายในประเทศให้พอเพียงมีกินอิ่มไม่ออดอยากเพื่อสร้างพื้นฐานที่แข็งแรง ถ้าเรามีพื้นฐานที่แข็งแรงแล้วมี
ความเป็นธรรม มีความสมดุล มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีการพัฒนาจิตใจ เราจะเจริญขึ้นก็ไม่อันตรายแต่ถ้า
เราพยายามเร่งขึ้นขณะพื้นฐานอ่อนแอขาดความเป็นธรรม เราจะลำบากคนที่แข็งแรงก็จะเอาเปรียบคนอ่อนแอ
เกิดวิกฤตทางศีลธรรม เกิดการคอร์รัปชัน ปัญหาต่าง ๆ ประเทศไทยต้องสร้างความสมดุลที่แข็งแรงเหมือนการ
สร้างต้องสร้างฐานที่แข็งแรง สังคมเช่นเดียวกันฐานสังคมต้องแข็งแรงฐานของสังคมจึงจะขึ้นได้สูงและมั่นคง
เศรษฐกิจพอเพียงเนื่องด้วยการสร้างฐานของชุมชนของท้องถิ่นให้แข็งแรง ถ้าชุมชนแข็งแรงสังคมก็จะเติบโตขึ้น
ไปแต่ถ้าชุมชนมีฐานไม่แข็งแรงบ้านเมืองก็จะปั่นป่วน เพราะฉะนั้นรูปแบบของการประยุกต์ศาสนธรรมของทุก
ศาสนา คือเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเชื่อมโยงกันและแตกเป็น พุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง อิสลามกับ

เศรษฐกิจพอเพียง ถ้าไปดูคนมุสลิมเค้าใช้ระบบ เศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว คริสตศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง อินคู่กับเศรษฐกิจพอเพียง และซิกข์และเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจะเจอกัน โดยมีพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นตัวเชื่อมเพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นรูปธรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติคนวิชาการเวลาคิดอะไรยากเพราะคุ้นเคยกับเศรษฐกิจทุนนิยมมานาน แต่ถ้าไปดูผู้ปฏิบัติในพื้นที่เค้าเข้าใจ ชาวบ้านเข้าใจและปฏิบัติ หลายปีมาแล้วผมไปขอนแก่น มีครูประจำบาลคนหนึ่งชื่อครูสน รูปสูง เป็นครูที่ทำงานกับชุมชนเป็นนักฟุตบอลกีฬารายตอนหลังได้รับเลือกให้เป็นกรรมการที่ปรึกษาสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากขอนแก่น ครูสนได้พูดในที่ประชุมว่า นักวิชาการไม่เข้าใจเรื่องชาวบ้านมีแต่พ่อใหญ่ภูมิพลเท่านั้นที่เข้าใจ ตัวอย่างการลงมือปฏิบัติ เช่นผู้ใหญ่วิบูลย์ เข้มเฉลิม ปลุกมันสำปะหลังมา ๒๑ ปี มีที่ดิน ๓๐๐ กว่าไร่ ขาดทุนทุกปีหนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำงานหนัก เครียด ในหมู่บ้านเครียดเป็นหนี้มากมีความรุนแรงเกิดขึ้นต่อมาผู้ใหญ่ขุนบอกว่าไปไม่ไหวแล้วระบบเศรษฐกิจแบบนี้ปรับใหม่ ผู้ใหญ่วิบูลย์ปรับใหม่ขายที่ดินเกือบหมด ๓๐๐ ไร่เพื่อใช้หนี้ เหลือ ๕ ไร่มาทำเศรษฐกิจพอเพียงทำมา ๒๐ กว่าปี ปลุกต้นไม้กว่า ๖๐๐ ชนิด มีผักผลไม้ สมุนไพร มีกินอิม เพราะผลิตกินเองเค้าเรียกว่าทำทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ทำ ถ้าปลุกมันสำปะหลัง ยาง ปอ มันกินไม่ได้ต้องซื้อข้าว ซื้อผัก ซื้อหมู ซื้อไข่ ซื้อทุกชนิด ซึ่งมันต้องผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้ไม่มีทางหลุด ชาวบ้านเรียกหนีอมตะไม่มีทางใช้ ผมเป็นหมอมา ๓๐ กว่าปี เจอคนไข้ผู้หญิงคนหนึ่งอยู่ที่พรหมพิรามลูกสาวเป็นเอสแอลไอไปตรวจมา ๓ โรงพยาบาลไม่หายต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากจึงถามเค้าว่าเอาเงินมาจากไหน ป้าเค้าบอกว่าหมดเงินไปสามหมื่นแล้วไปกู้เข้ามาเสียดอกเบี้ยละ ๑๐ ถึง คือเงินร้อยบาทต้องเสียเป็นข้าว ๑๐ ถึง เงินสามหมื่นเอาอะไรกิน เกิดปรากฏการณ์ชาวนาไม่มีข้าวกิน เช่นหลวงพ่อนานที่สุรินทร์ ต้องไปตั้งธนาคารข้าว ธนาคารควาย เพราะไม่มีแล้วต้องใช้เงินสด ลูกไม่สบายต้องขายควาย คนกรุงเทพฯไม่เข้าใจว่าทำไมต้องขายควายทำไมไม่เก็บเอาไว้ มันเก็บไม่ได้เวลาเกิดความเดือนร้อน จนกระทั่งขายสมบัติชิ้นสุดท้ายคือลูกสาวให้ไปเป็นโสเภณี ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นหมอนวด หลายแสนคนในประเทศไทยเกิดขึ้นได้อย่างไร ประเทศไทยมีทรัพยากรที่สมบูรณ์เหลือกินเหลือใช้แต่ทำไมเด็กผู้หญิงก่อนจะมีข้าวกินต้องให้ใครที่ไหนก็ไม่รู้มาทำสัปดนเลือกเบอร์จะเป็นแขก เป็นฝรั่ง ญี่ปุ่น แล้วไปเขียนโฆษณากันว่า sex in Bangkok เรื่องพัฒนาพงศ์ หรือเลือกเด็กผู้หญิงก่อนจะมีข้าวกินต้องให้เสียเปิดบริสุทธิ์เหตุการณ์อย่างนี้เราเรียกว่า วิกฤตทางศีลธรรม เพราะตัวระบบที่คิดแต่จะร่ำรวย แต่พอผู้ใหญ่วิบูลย์กลับมาหาเศรษฐกิจพอเพียงกินอิมมากเพราะผลิตเองทำทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ทำก็พอเหลือขายหลุดหนี้ มีเงินออมต้นไม้เพิ่มมากขึ้นเกิดความสมดุลทางธรรมชาติ ประเทศไทยเกิดน้ำท่วม ความแห้งแล้งถ้าเราใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียงเราจะได้ป่าไม้กลับมาด้วยความแห้งแล้งจะลดลง น้ำท่วมจะลดลง มีเวลามากขึ้นไม่ต้องทำงานหนักไม่เครียด หนี้สินหลุด ใจเย็นขึ้น มีเวลาคุยกับพระ มีเวลาคูยกันว่าเราจะทำอะไรให้คนแก่ เด็ก บ้าง วัฒนธรรมจะกลับคืนมา ศาสนธรรมจะเกิดขึ้นในเศรษฐกิจพอเพียงผู้คนใจเย็นไม่มีการฆ่ากัน เพราะฉะนั้นลดความรุนแรงสร้างสิ่งแวดล้อม ดึงวัฒนธรรม

ศาสนธรรมกลับคืนมา หรือในกรณีท่านมหาอยู่ ศูนย์ไทย ท่านเคยบวชพระมาก่อนที่จังหวัดสุรินทร์ ชาวนาฎกชักจูงให้

เพราะปลูกเพื่อหวังความร่ำรวยเค้าเรียกว่า แคนครอฟ เพื่อให้ได้เงินแต่จริงแล้วขาดทุน ทำลายสภาพแวดล้อม มหาอยู่กลางเคยบวชเรียนมาก่อนมหาอยู่ไม่ทำเช่นนั้นแต่ขุดสระในที่นา เลี้ยงปลา ปลูกผัก ผลไม้ เลี้ยงไก่ มหาอยู่ทำอยู่ ๔๐ ปี ในช่วงรัฐบาลเกรียงศักดิ์ (ออยไครซิส) ชาวนานเดือนร้อนมหาอยู่ไม่เดือดร้อนมีเงินออม ท่านมีสถานที่สอนมีคนมีเรียน โดยแบ่งเวลา ๘ ชั่วโมงทำงาน ๘ ชั่วโมงพักผ่อน ๘ ชั่วโมงใช้เวลาในการสอนคนอื่น ไม่ได้คิดสตางค์ใช้โรงนาเป็นสถานที่สอนมีคนไปเรียนเป็นหมื่นคน เป็นตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่มีชีวิตที่ร่วมเย็นสงบสุข สันติสุข สิ่งแวดล้อมดีสัตว์ที่อยู่อาศัยมีความสุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง หรือตัวอย่างผู้ใหญ่คำผาย และคุณคำแดงที่บุรีรัมย์ ทำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีกินมีใช้ คุณคำแดงกำลังทำวิจัยเป็นคนฉลาดมาก คำแดงกำลังทำวิจัยว่ามีที่ดิน ๑ ไร่ โดยใช้เศรษฐกิจพอเพียงพอกินทั้งครอบครัวมีผลปรากฏว่าพอกิน ดังนั้นถ้าอยากรวยกับไม่พอกิน แต่ถ้าพอกินกับรวยมันตรงกันข้ามกัน ดังนั้นคุณคำแดงเชื่อว่าประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติประเทศไทยไม่มีทางอด ดังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอให้พออยู่พอกินและมีไมตรีจิตต่อกันไม่มีทางอด คุณหมออภิสิทธิ์ ธรรมรงค์วางกูร แห่งโรงพยาบาลอุบลรัตน์ได้ทำงานมากกว่า ๑๐ ปี สนับสนุนชุมชนที่ทำเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านหลายสิบหมู่บ้านเกิดปรากฏผล ๕-๖ อย่างดังนี้ หนึ่งทุกบ้านพอกินหมดเหลือกินมีความเป็นเกษตรแบบผสมผสาน สองทุกครอบครัวหลุดจากหนี้ สามทุกครอบครัวมีเงินออม สี่สุขภาพดี เช่นคุณบุญทัน ที่หมู่บ้านคำป่าหลาย อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น บุญทันเดิมทำเพื่อหวังร่ำรวยแต่ขาดทุนหมดหน้อย เกรียด กินเหล้า เป็นหนี้ ไปไหนชาวบ้านรังเกียจ พอกลับมาทำเศรษฐกิจพอเพียงมีเงินออม สุขภาพจิตดี กินอิ่ม นอนหลับ เป็นไวยาวัจกรคนนับหน้าถือตา ที่โรงพยาบาลอุบลรัตน์ มีพระสงฆ์ร่วมตัวกันเป็นสภาสงฆ์เพื่อชุมชนดูแลสอนเรื่องสิ่งแวดล้อม สอนเรื่องการอนุรักษ์พันธุ์ปลา มีความสุขอย่างยิ่งประเทศไทยต้องคุณเป็นตัวอย่าง หมู่บ้านคำป่าหลาย อำเภอแวงใหญ่ มีฝรั่งอังกฤษคนหนึ่งชื่อ มาร์ติน พอเป็นคนรวย พออยากให้เป็นครูสอนที่ออกฟอร์ด เดินทางมาประเทศไทยแต่งงานกับผู้หญิงไทย ที่หมู่บ้านคำป่าหลาย มีที่ดิน ๖ ไร่ดำเนินชีวิตโดยใช้เศรษฐกิจพอเพียงปลูกข้าวกินเอง เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ชีวิตมีความสุขมีความปลอดภัยมั่นคงทางด้านสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจพอเพียงให้การพัฒนาจิต พัฒนาสังคม พัฒนาสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ที่เรียกว่าวัฒนธรรม เพราะมันคือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชนในพื้นที่หนึ่ง ๆ พื้นที่แตกต่างกันก็มีวิถีชีวิตแตกต่างกันเช่นที่ข้าวโลกแบบหนึ่ง ที่ทะเลทรายก็อีกแบบหนึ่ง จึงเกิดวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย วัฒนธรรมต้องมีความหลาย เป็นความงาม ความสอดคล้อง ศาสนาต้องมีหลายศาสนาไม่ใช่ศาสนาเดียว ศาสนาเกิดขึ้นจากวัฒนธรรมต่าง ๆ ขณะนี้มีความพยายามให้โลกมีอารยธรรมเดียวเหมือนกันทั้งโลกคืออารยธรรมวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ใครไม่ทำให้เหมือนจะถูกรังเกียจ วัฒนธรรมต้องมีหลายวัฒนธรรม ที่

บอกว่าวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของกลุ่มคนร่วมกัน กลุ่ม คนใดมีวัฒนธรรมความเชื่อร่วมกัน ทำร่วมกันสิ่งนั้นเป็นวัฒนธรรม เช่นศาสนานอกจากเป็นศาสนาแล้วเมื่อกลุ่มคนได้รับเป็นความเชื่อและร่วมกันทำศาสนาก็เป็นวัฒนธรรม ศาสนามี ๒ สถานะ คือเป็นคำสอนของศาสดา อีกสถานะหนึ่งคือ วัฒนธรรมของชุมชนนั้นด้วย ของ

พุทธ อิสลาม คริสต์ ฮินดู-พราหมณ์ ซิกข์ ในโลกต้องมีความหลากหลายล้ำจุนกันให้เกิดความงามความถูกต้อง นอกจากนั้นวัฒนธรรมยังหมายถึงวิถีการทำมาหากินที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับวิถีชีวิต ยกตัวอย่างเช่นเกิดวิกฤตในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่จังหวัดตราดไม่วิกฤตเลย เพราะเข้ามีวัฒนธรรมเป็นฐานในเรื่องของผลไม้ การประมง และการท่องเที่ยว โลกจะวิกฤตอย่างไรเข้าก็มีวัฒนธรรมของเค้าเป็นทุนทางวัฒนธรรม ถ้าเราจับทุนที่ไม่ใช่เงินได้เราจะพ้นวิกฤตถ้าเราไปมองว่าทุนมีแต่เงินเราจะวิกฤตเพราะทุนที่ไม่ใช่เงินนั้นมีอีกเยอะแยะเช่นทุนสิ่งแวดล้อม ไร่ไหม ไร่ป่านี่ต่าง ๆ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางศาสนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อคนทั้งหมดและยั่งยืนและคนขโมยไม่ได้แต่ถ้าเป็นเงินมันขโมยได้ขโมยได้ง่ายถ้าเรามาเปลี่ยนอย่างอื่นเป็นเงินคนจะขโมยหรือขโมยง่ายทั้งคนไทยด้วยกันเองและคนต่างชาติแต่ถ้ามันยังเป็นทุน เช่นเป็นป่าคนจนถึงแม้ไม่มีเงินแต่มีป่าเขาอยู่ได้เพราะป่าคือซูเปอร์มาร์เก็ตของคนจนต้องการหน่อไม้ ต้องการเห็ด ต้องการฟืน ต้องการอะไรทุกชนิดมันมีแต่ถ้าป่าไม่มีแล้วคนอยู่กับดินแต่กระแงนั้นอยู่ไม่ได้ยังจนหนักขึ้นถ้าเราเข้าใจ โดยเชื่อมโยงกันเราจะไม่เกิดวิกฤติ มีคนญี่ปุ่นเขียนว่า **Thailand is rich Japan is poor** เขาไม่ได้พูดเล่นเขาพูดจริง ๆ เขาว่าเรามีทรัพยากรกันเยอะแยะถ้าเทียบกับญี่ปุ่นอย่าไปเอาอย่างญี่ปุ่นเขาบอกไว้เลยญี่ปุ่นต้องทำอย่างนั้นสิ่งโปรต้องทำอย่างนั้นเพราะเขาจนเขาต้องดิ้นรนไปอย่างนั้นแต่เมืองไทยร่ำรวยมากเขาพูดถึงทรัพยากรธรรมชาติเราได้เข้าใจตรงนี้แล้วช่วยกันดูแลและอนุรักษ์ไว้

กระทรวงวัฒนธรรมก็มันวิกฤตแก้กันไม่ได้แต่กระทรวงหลายกระทรวงแก้กันได้อยู่แล้วแต่ว่าวัฒนธรรมจะเข้ามาแก้วิกฤติรวมทั้งปักษ์ใต้ด้วยแต่ผมจะพูดสามจังหวัดวัฒนธรรมเข้ามาแก้และในวัฒนธรรมมีศาสนาอยู่แล้วกรมการศาสนาที่อยู่ที่นี่ถ้าคิดว่าเป็นวัฒนธรรมมีศาสนาอยู่เสมอในนี้ที่อยู่ด้วยกันแล้วเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวเป็นทั้งวัฒนธรรมเป็นทั้งศาสนธรรมอยู่ในนี้เป็นทั้งสังคมด้วยเป็นความร่วมมือกันตรงนี้เองถ้าเราจักเข้าใจอย่างนี้ละครับแล้วมันก็เป็นแนวทางการพัฒนาของเราที่เราช่วยกันทำได้ช่วยกันส่งเสริมได้โดยส่งเสริมในพื้นที่ๆ หมายถึงในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ต่างๆทั่วประเทศเรามีทั้งหมด๗,๐๐๐ กว่าตำบล ๗๐,๐๐๐ กว่าหมู่บ้านทั่วประเทศแล้วลองนึกภาพว่าถ้าทุกตำบลหาเงินพอเพียงเข้าจะมั่นคงมากประเทศจะมั่นคงแล้วเขาจะมีอำนาจซื้อมากในฐานะเค้าก็จะซื้อวิทย์ซื้อพัดลมซื้ออะไรต่อมิอะไรแล้วเศรษฐกิจข้างบนสบายมั่นคงเขาอยู่บนฐานที่แข็งแรงของเราจะช่วยกันส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงให้เต็มพื้นที่แล้วช่วยกันทุกคนทุกด้านมากจุกมุงกันเพราะว่าตรงนี้พระราชทานแนวทางโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงครองราชย์มาจะครบ๖๐ปีเป็นสถาบันที่มีความต่อเนื่องทางปัญญามากที่สุดอันอื่นมันเปลี่ยนไปเรื่อยข้าราชการก็เปลี่ยนไปเรื่อยเดียวไปกินชิตตรงโน้นแล้วก็ไปกินชิตตรงนี้เดียวเปลี่ยนอธิบดีโน้นอธิบดีนี้แต่พระเจ้าอยู่หัวครบ๖๐ปีภาษาอังกฤษ

เขาเรียกว่า **continuality** ของ วิศดัมจะทำอะไร ให้ สำ เร็ จ ต้อง มี ความ ต่อ เนื อ ง ทาง ป ัญ ญา **continuality** ของ วิศดัมถ้ามันพลิกผันไปเรื่อยมันทำไม่ได้แล้วสถาบันพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะรัชกาลปัจจุบันที่มีความต่อเนื่องกันมา

๖๐ปีแล้วก็แปลกมากพูดไปภาษาธรรมดาพระเจ้าอยู่หัวก็โตมายุโรปแต่ก็สามารถเข้าใจเรื่องชุมชนเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมเข้าใจเรื่องศาสนธรรมเพราะฉะนั้นเราต้องใช้ตรงนี้พูดกันเพราะ ๆ ใช้คำว่าใช้ใช้เป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะพัฒนาให้ถูกต้องเป็นสัมมาพัฒนาอย่าไปเอาแต่คำพัฒนาเฉย ๆ ทำให้พัฒนาผิดเป็นวิชาพัฒนามันก็ไปเป็นวิกฤติต้องเป็นสัมมาพัฒนาเป็นสัมมนาผิดแต่การพัฒนาที่ถูกต้องแล้วก็เศรษฐกิจพอเพียงอย่างที่พระราชทานบางครั้งรับสั่งอย่างน้อยพระทัยนิค ๆ หลายปีมาแล้วผมไปบรรยายในคณะเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็บรรยายเรื่องนี้เรื่องที่กำลังบรรยายอยู่ท่านราชเลขาธิการสมัยนั้น หม่อมหลวงพิรพงษ์เกษมศรี มาฟังอยู่ด้วยพอผมพูดเสร็จท่านก็เข้ามาคุย ท่านบอกพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่าฉันพูดเรื่องนี้มา ๒๗ ปีแล้วหลายปีมาแล้วไม่มีคนได้ยินนี่ก็ภาพขณะพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงพระสถานะที่คนทั้งปวงรักยังฟังไม่ได้ยินไม่ได้ยินเพราะสมองไปหมกมุ่นอยู่กับบางเรื่องที่มีคนคุ้นเคยวิธีคิดวิธีเรียนของเราอย่างการศึกษาปัจจุบันที่เราทำมาเรื่อยๆ กว่าปีทำให้คนไม่เข้าใจวัฒนธรรมแล้วมีคนเตือนว่าการศึกษาปัจจุบันออกมาได้ ๘ ปี มีคนเตือนว่าการศึกษาแบบนี้จะทำให้คนไทยขาดจากรากเหง้าของตัวเองและคนที่เตือนคือพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสมีเอกสารไปอ่านดูได้ในหนังสือของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ารู้ดีว่าจะมีสัก ๘ เล่ม ผมไปเจอในนั้นท่านบอกว่าการศึกษาแบบนี้จะทำให้คนไทยขาดจากรากเหง้าของตัวเองและจะแคว้งคว้างรากเหง้าคือวัฒนธรรมต้นไม้ต้องมีรากมันใดสังคมก็ต้องมีรากรากของสังคมก็คือวัฒนธรรมถ้าเราตัดรากต้นไม้แล้วมันเกิดอะไรขึ้นเราเข้าใจถ้าเราพัฒนาโดยตัดรากของสังคมมันจะเกิดอะไรขึ้นพอเทียบเคียงกันได้การพัฒนาสังคมต้องอยู่บนรากของตัวเองไม่ได้แปลว่าไม่รับของใหม่ไม่ได้อะไรนะแต่มีรากมีรากที่มั่นคง ใ ก้ กั ง ไ ม่ ไ บ ไ ม่ มั น กั ้ ร ี บ ส าย ล ม แ ส ง แ ด ค ที่ แปร ผั น ไ ป ได้ โขยมาเปลี่ยนแปลงไปได้แต่มีรากแต่ถ้าไม่มีรากแล้วเรากล้าบอกการพัฒนาของเราพัฒนาแบบตัดรากผมจึงพูดอยู่เรื่อยพูดทุกวัน ๆ พูดไม่ท้อถอยว่าการพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งไม่ได้แปลว่าเศรษฐกิจไม่สำคัญแต่ภายในวัฒนธรรมมันมีเศรษฐกิจอยู่ด้วยแต่เป็นเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับเรื่องอื่นไม่ใช่เศรษฐกิจโดด ๆ ถ้าเราเอาเศรษฐกิจเป็นตัวตั้งมันแยกส่วนอะไรที่แยกส่วนถึงประสบความสำเร็จก็จะทำลายความสมดุลตัวอย่าง เช่น เซลล์มะเร็งมันประสบความสำเร็จอย่างมากในการแบ่งตัวกันแต่มันทำลายสมดุลของร่างกายเพราะมันแยกส่วนมันเอาเฉพาะตัวมันอะไรที่แยกส่วนนี้จะทำลายสมดุลเสมอแต่วัฒนธรรมนั้นเป็นบูรณกาลทุกอย่างเข้ามาหมดทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม ศาสนา เป็นเรื่องจิตใจสุขภาพเชื่อมโยงหมดทุกอย่างการพัฒนานั้นจึงต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งเพราะมันบูรณกาลหมดทุกอย่างแล้วเศรษฐกิจอยู่ในนั้นแล้วถ้าเศรษฐกิจอยู่บนฐานวัฒนธรรมเราจะมั่นคงมากผมจะยกตัวอย่างนะครับเพื่อให้เห็นบางที่พระพุทธเป็นนามธรรมสมมุติเรามี

ข้อมูลหมดเลยทุกหมู่บ้านเลย ใครทำอะไรเก่งบ้างใช้ ไหม คนนี้ทำขนมอะไรอร่อย คนนี้ใครทำกับข้าวอะไรอร่อย คนนี้จักสานเก่ง คนนี้แต่งเพลงเก่ง คนนี้ใกล้เคียงความขัดแย้งเก่ง คนนี้ทำอย่างนู้นอย่างนี้เก่งเราถือว่าทุกคนเป็นคนเก่งหมดเพราะคิดว่าในทุกวันนี้ระบบในสังคม ระบบการศึกษาก็ตามเราทำลายศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนต้องมีศักดิ์ศรี มีคุณค่า ในตัวนะครับธรรมชาติเป็นอย่างนั้นจริง ๆ และทุกคนมีความคืออยู่

ในตัวทั้งสิ้น มีเมล็ดพันธุ์แห่งความคืออยู่ในตัวเราต้องไปรดน้ำ พรุนดิน ใส่ปุ๋ย ให้เมล็ดพันธุ์ความดีมันออกมาแล้วทุกคนมีศักยภาพทั้งสิ้นทุกคนมีความรู้ในตัวที่ได้มาจากการทำงาน ได้มาจากระบบการกระทำไม่ว่าใครที่สำคัญที่สุดของเราคือใครคือแม่ของเราทุกคนโดยไม่คำนึงถึงการศึกษาว่าท่านจะจบปริญญาหรือเปล่า ได้โทหรือ

เปล่า ได้เอกหรือเปล่า เคยไปเรียนนอกหรือเปล่าแต่แม่ของเรามีความรู้ในตัวที่จะสอนเราโยมแม่พระธรรมดิลกนั้นไม่เคยเข้าเรียนแม่จะป่วยไม่เคยเข้าโรงเรียนอาจารย์ฉิมศักดิ์ทำศพแม่เมื่อ ๒ ปี แล้วพิมพ์หนังสือมาเล่มหนึ่งให้แม่สอนไว้ ว่าแม่เป็นชาวบ้านที่อ้างทองไม่เคยเข้าโรงเรียนเลยแต่แม่สอนสิ่งดี ๆ ไว้เยอะมาก พ่อแม่มีความรู้ให้ตัวที่ได้จากระบบการงานได้จากการทำงานถ้าเราการศึกษาของเราขณะนี้ เราไม่ถือเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญเด็กไม่อยากจะคุยกับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย เพราะคุยแล้วไม่ได้คะแนนเราเอาคะแนนไปไว้กับวิชาเราไม่ได้ไว้กับชีวิตการศึกษาอย่างที่เรามีในขณะนี้เป็นการศึกษาแบบแยกส่วนเพราะชีวิตก็อย่างหนึ่งการศึกษาไปเอาวิชาเป็นตัวตั้งและเราก็ลำบากไปหมดเราทำลายความมั่นใจของคนหมดทุกคนเพราะใครจะไปท่องได้วิชายาก ๆ แต่ก็ไม่ได้แปลว่าไม่มีความรู้ในตัวถ้าเราคำนึงถึงศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนแล้วเคารพความรู้ที่มีอยู่ในตัวคนสมมุติขณะนี้ผมกำลังไปแนะนำและมีคนกำลังทำต่อเนื่องแบบว่า **Human mapping** แผนที่ความดีของคนทั้งหมู่บ้าน ทั้งตำบลเลย ทุกคนเลย ว่าบ้านนี้ทำอะไรเก่งทำกับข้าวเก่ง ทำขนมเก่ง ทำอะไรเก่ง แล้วข้อมูลขึ้นมาสู่ระบบข้อมูลอันนั้นนะจริง ๆ เป็นข้อมูลชีวิตของผู้คนแล้วลองนึกว่าข้อมูลเหล่านั้นออกมาคนทุกคนรู้สึกมีเกียรติว่าเขาทำอะไรเก่งก็มีเกียรติแล้วทำไมจะมันจะไปกระตุ้นเศรษฐกิจวัฒนธรรมเพราะคนรู้ว่าหมู่บ้านท่านรัฐมนตรีที่สระแก้วหมู่บ้านที่ทำขนมอร่อย ๆ ทำกับข้าวอะไร คนก็ยังกินเขาอยากกินเขาก็ได้กินของอร่อยขณะเดียวกันชาวบ้านก็ได้เศรษฐกิจด้วยได้ทำขายด้วยผู้คนที่กันอันนี้เป็นเศรษฐกิจวัฒนธรรมซึ่งมันไม่มีวันจะหายไปไหนไปจากเราเพราะมันอยู่ในวิถีชีวิตของเราถ้าเราเริ่มต้นจากเศรษฐกิจวัฒนธรรมนั้นจะเป็นพื้นฐานแล้วเราก็ต่อยอดอย่างอื่นเราจะทำเรื่องการตลาดและรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สวกับความต้องการของตลาด ทำการส่งออกได้ทั้งสิ้นแต่ขอให้พื้นฐานพอเพียงก่อนตรงนี้เพราะฉะนั้นสิ่งนี้เองที่เราจะทำคือร่วมกันส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงให้เต็มพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบลนี้จะมีสัมมาอาชีพเต็มพื้นที่สัมมาอาชีพอันนี้จะสะท้อนทุกอย่างสัมมาอาชีพหมายถึงอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้อันนี้จะรวมหมดทุกอย่างจะรวมหมดอยู่ในนี้ทุกอย่างสัมมาอาชีพจะหมายถึงอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้มันหมายถึงทุกอย่างและหมายถึงทั้งความเพียรการพึ่งตนเอง การประหยัด การอดออม การรักษาสีสิ่งแวดล้อมการไม่เบียดเบียนคนอื่นมันรวมอยู่ในนี้หมด

ถ้าเราใช้เรื่องสัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่จริงเรามีหลักฐาน เยอะว่าตัวนี้ถ้ามีสัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่เป็นบ่อเกิดของความร่มเย็นเป็นสุขเรื่องความชั่วต่าง ๆ จะลดลงหรือหายไปเลยและมีชุมชนอย่างนั้นจริงย้อนหลังไป ๔๐ ปี คือที่ตำบลยกกระบัตรอำเภอบ้านแพ้วจังหวัดสมุทรสาคร ไปดูได้ผู้คนที่สมัยนั้นยังอยู่ณะครับที่ร่วมกันทำพอเศรษฐกิจของเขาสัมมาอาชีวะของเค้าคือการปลูกมะพร้าวแล้วทำน้ำตาลมะพร้าวของยกกระบัตรทุกบ้านทุกคนทำหมดแล้ว

ขณะนั้นย้อนหลังไป ๔๐ ปีแต่ละคนมีรายได้ถึง ๒๐๐-๔๐๐ บาทต่อวันเดิมยกกระบัตรมีความชั่วทุกชนิดมีการลักขโมยมีการเล่นการพนันมีการยาเสพติดทุกชนิดทั้งตำบลพอมีสัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่ทุกคนทั้งตำบลมีอาชีพมีรายได้แบบนี้หมดความชั่วหายไปหมดนะครับหายไปหมดไปดูได้ผู้นำชุมชนยังอยู่ณะครับอาจารย์ชูปถลอมจิตเคยเป็นเจ้าของตำบลยกกระบัตรเป็นเจ้าอาวาสวัดยกกระบัตรที่นั่นเดี๋ยวนี้ยังมีชีวิตอยู่ที่ตำบลยกกระบัตรมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เคยไปทำงานร่วมเมื่อครั้งที่เรียกว่าโครงการลุ่มน้ำแม่กลองที่นั่นนักวิชาการไปเจอชุมชนนี้เข้าโดยส่งเสริมสัมมาอาชีวะเต็มพื้นที่แล้วใช้ตัวนี้เป็นดัชนีวัดดัชนีวัดอย่าไปใช้เฉพาะจีดีพีจีดีพีมันไม่บอกว่าเงินที่ได้มานั้นมันถูกศีลธรรมรึเปล่านั้น ไปกดขี่ทุจริต ไปขายผู้หญิงจีดีพีก็ขึ้นนะชะทำบางอย่างเป็นเรื่องดีแต่จีดีพีไม่ขึ้นเช่นแม่เลี้ยงลูกจีดีพีไม่ขึ้นแต่เป็นเรื่องที่ดี คำว่าจีดีพีมันวัดแบบแยกส่วนต้องวัดแบบวัดความสูงวัดจีดีพีเอชเอชทีเอสพีเป็นช ซึ่งมันสะท้อนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ผมบรรยายมาเมื่อกี้ที่บอกผู้ใหญ่วิบูลย์มาอยู่ก็ตามแล้วเจอความสุขเจอจิตใจที่ดีความรุนแรงลดลงสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นต่าง ๆ มันเป็นตัวชี้ของความสุขเราต้องมีแนวทางทำที่ตรงนี้แล้วก็ช่วยกันส่งเสริมที่น้องศาสตร์ศาสนาต่าง ๆ สามารถทำโดยใช้เคลื่อนอย่างฟิล์มใหญ่ฟิล์มใหญ่ของเราคือศาสนาและเศรษฐกิจพอเพียงศาสนาและเศรษฐกิจพอเพียงนี่คือแนวทางใหญ่ที่เราจะเคลื่อนไปนะครับแล้วทุกคนช่วยกันเคลื่อนตรงนี้ไม่ได้อันตรายกับใครไม่ว่าอะไรใครเลยไม่ไปดำไม่ไปทำอะไรทั้งสิ้นแต่ช่วยกันทำงานที่ตรงนี้เคลื่อนตรงนี้สร้างความเข้าใจที่ตรงนี้ว่าศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียงคือคำตอบของเราคือคำตอบของโลกด้วยนะครับแล้วเคลื่อนตรงนี้แล้วก็ศาสนาจะเป็นพุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ซิกข์เป็นศาสนาศาสนาไปก็ได้ว่าพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงอิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียงคริสต์กับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างนี้ก็ได้แล้วร่วมมือกันระหว่างศาสนาก็ได้เพราะว่าตรงเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเชื่อมโยงกับศาสนธรรมของทุกศาสนาแล้วพระราชทานโดยพระเจ้าอยู่หัวที่เราทุกคนรักอันนี้ก็เป็นเครื่องมือที่จะเดินไป

เมื่อวานนี้เองผมประชุมผมเป็นประธานคณะอนุกรรมการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคณะกรรมการสมานฉันท์เมื่อวานเราประชุมกันถึงเรื่องยุทธศาสตร์ที่ประชุมก็มีคนเสนอความเห็นต่าง ๆ แล้วก็สรุปว่าการแก้ปัญหา ๓ จังหวัดภาคใต้อีกอย่างอื่นแก้ไม่ได้สิ่งที่แก้ได้นั้นคือศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียงที่จะแก้ได้ถ้าช่วยกันทำตรงนั้นมุสลิมกับอิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนพุทธก็พุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงช่วยกันส่งเสริมให้เกิดกันเต็มพื้นที่ทุกชุมชนเลยในสามจังหวัดจะแก้ปัญหาดูตรงนี้ได้นะครับ ในท้ายที่สุดนี้ก็ขออนุโมทนาอีกครั้งหนึ่งกับกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมท่านรัฐมนตรี ท่านปลัดข้าราชการต่าง ๆ ที่ช่วยกันคิดแล้วก็เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่เรื่องสำคัญมากแล้วผมคิดว่าเราจับมาถูกทางแล้วเรื่องศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

แล้วช่วยกันทำตรงนี้บ้านเมืองเราจะพ้นวิกฤตจะเกิด ความรุ่มเย็นเป็นสุขเกิดขึ้นบนดินแดนแห่งนี้ แล้วถ้าเราช่วยกันทำตรงนี้แล้วเราเกิดความรุ่มเย็นเป็นสุขคนไทยรักกันมากขึ้นมีความพอเพียงอยู่ร่วมกันเราจะได้ เป็นกำลังช่วยประเทศอื่น ๆ เพราะในประเทศอื่น ๆ วิกฤตการณ์ความขัดแย้งต่าง ๆ ไม่หายไปง่าย ๆ อีก ๕๐ ปีก็ ยังไม่หายคนไทยเราต้องสร้างความแข็งแรงที่ตรงนี้แข็งแรงทั้งทางปัญญาทั้งทางสังคมทั้งทางศีลธรรมที่ตรงนี้เรา จะได้

ช่วยชาวโลกด้วยเพราะว่าอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นใครก็เป็นเพื่อนมนุษย์มนุษย์ทั้งโลกล้วนเป็นหนึ่งเดียวกันเรา ต้องช่วยกันแล้วถ้าร่วมกันเราสามารถพ้นทุกข์ร่วมกันได้และขออนุโมทนากับนมัสการพระคุณเจ้าท่านผู้นำ ศาสนาท่านรัฐมนตรีท่านปลัดท่านอธิบดีและท่านผู้มีเกียรติทุกท่านว่าเรากำลังเคลื่อนไปบนสิ่งที่ถูกต้องแล้ว ขอให้มีความสุขมีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น
